

Tajemný kamarád

1. Seznámení

Z dětského kočárku se na mne dívaly dvě hnědočerné oči. Hlavu podloženou polštářkem obtáčel starší, červeně vzorovaný šátek s béžovým okrajem, zavázaný volně pod bradu a příkrávka byla přitažena až ke krku tělíčka. Ležel tam na zádech pes, lépe řečeno odrostlé štěně, asi rok starý jezevčík. Dlouhý černý čumák mu vyčníval pod šátkem, na stranách tlamky se rýsovala řádka šedavých chloupků a pod šátkem vyčnívalo jedno svíslé zaoblené ucho. „Ahoj“ pravil, „přivezla mě tvoje dcera“.

Zíral jsem do kočárku na psa a vzpomínal, jak jsem se strašlivě lekl před časem na Smíchově, kde jsem potkal paní s načančaným, až přezdobeným velkým kočárkem a já zvědavě nahlédl na miminko. Ležela tam nastrojená panenka.

Psů se nebojím, mám je rád už od útlého věku. První mojí hračkou, na kterou si pamatuji, byl vycpaný pes a já ho přímo miloval. Ve středním dětství, kdy jsme se přestěhovali z nájemního bytu v žižkovské Krásovce do rodinného domku, čerstvě postaveného a ještě neomítnutého, na zahradu v Hájích, se objevila také různá zvířata.

Kromě králíků a slepic na tehdejší venkově, rodiče pořídili psa, nevzhlednou fenku, krátkosrstého křížence, něco mezi pinčem, jezevčíkem a foxterierem, kterou mi dovolili pojmenovat. V době slávy dobrodružství kovbojek a antikvárních rodokapsů, které mládež i někteří dospělejší lidé často přímo hltavě četli, mě nenapadlo nic jiného, než pojmenovat psa Jerry, po tom slavném pistolníkovi.

Rodiče z Jižních Čech, kteří neměli ani ponětí o dobrodružstvích Divokém západu, začali fence říkat Jeryna a kupodivu se ta skorourážka vžila i když to je stejné jako kdyby dnes někdo říkal o psovi jménem Potter: „Kde je Potrák?“

A stejně jsem měl tu psici rád, obdobně jako dalšího psa, pojmenovaného mnou ve jménu romantiky Teddy a na kterého se volalo: Tedyku. Byl trochu větší a silnější než Jeryna a tahal po bílé zahradě, zapřažený do sáněk, mého mladšího bratříčka a celkem si nestěžoval, i když jsem ho vedl na oprati ze špagátu.

Byl to veselý pes. Když měl příležitost, sežral ve spíži z pekáče kachnu a vylízal i sádlo s opečánky, protože někdo špatně zavřel dveře domu i spíže. Tou dobou byla kachna ještě vzácnost a já, i když jsem na ni měl chuť, se bál do spíže jen vstoupit, protože máma říkala, že dotýčný zkamení. Tedyk nezkažen. Opatrně jsem na něj sahal a nic. Nebyl ani bit, prostě nic. Tehdy jsem také poprvé chtěl být psem u dobrých lidí.

Od dřevěných dvířek v plotu, vedoucích do zahrádky přišla tříletá dcera a pravila: „Jmenuje se Feuda“. Tou dobou ještě špatně mluvila a některé hlásky vyslovit neuměla. „Pani hajná mi ho pučiva a má taky dobvý jahody a dala mi je ochutnat a můžu ještě přijít.“

Mladého hajného, syna té staré paní, jsem trochu znal. Krátce po tom, co jsme chalupu najali, jsem jej potkal ve stráni za domkem. Bylo tehdy celkem horko. Měl na sobě jen velké apartní trenýrky s vytahanou gumou v pase, zatížené v zadní kapse kamenným brouskem na srp, který mu je stahoval do půli zadku. Dvoukou zrcadlovkou si fotografoval okolní krajinu. Překvapení, že je tam ještě někdo jiný, bylo oboustranné a tak jsme se jen slušně pozdravili. Byl asi o pár let starší než li já.

Pes Ferda vyskočil z kočárku, setřepal šátek z hlavy a šel si prohlédnout chalupu, no chaloupku, zevnitř. Měla sloužit k naší rekreaci a autem z Prahy byla dostupná za hodinu a půl.

Bylo nás na ní, jak se říká „požehnaně“. Švagr s manželkou a dvěma dětmi, starším synem a mladší dcerou, já se ženou a dcerkou sotva odrůstající. Každá rodina měla jednu nevelkou místnost, která byla odělena od druhé chodbou fungující také jako černá kuchyně a ze které vedl malý klenutý sklípek do příkré stráně u domku. Komůrka za naší světničkou byla přeplněná krámy, některými docela zvláštními. V zásuvce staré kredence jsem našel například sudové pípy.

Půda, sklípek a také malá kůlna, byly plné různých lahví některých dnes nevidaně esteticky tvarovaných a zajímavě vzhledných. Staré žehličky na dřevěné uhlí a želízka, pár památečních hrnečků a skleniček doplňovalo sortiment

Ferda vyběhl z chalupy a zeptal se: „Kde budu spát?“ „Ty nepůjdeš večer domů?“ podivil jsem se. „Né, mě se tady líbí a zdá se, že jsou tu na psy hodní lidé“ odvětil. „Víš nás je tu celkem dost a máme málo místa“ odpověděl jsem nejistě. „Ale pes nám nevádí, ani dětem ne, určitě si něco najdeš, když pro tebe nepřijde večer pán.“ „No uvidíme,“ odpověděl jezevčík a nechal se přímo s potěšením pohladit. „Já to poznal, jsou tu slušní lidé“ vrněl pes, protáhl i tak dlouhý hřbet a převalil se na záda. „Podrbej mě pod tlapkami, dělá mi to ddddobře,“ řekl a tak jsem drbal psa na hrudi, pod

tlapkami i opatrně na břicho několik minut.

Když jsme oba vstali, řekl: "Nějak mi vyhládlo. Co budeme žrát?" "I já jsem byl docela při chuti po celodenní práci na úpravě nového obydlí a začalo se také smrákat." Zeptám se povolanych, ale zázraky dnes nečekej, máme moc práce." "Když to budeš žrát ty, já se uskrovním a budu to žrát také," odpověděl pes zcela v duchu svého plemene. "Nejsem přece kočka, my jezevčáci jsme skromní a stačí nám málo."

Mezitím se hodně přičasilo, slunce zašlo za stráž a trochu se ochladilo. U dřevěných dveří do zahrádky se rýsovala známá postava hajného. "Dobry večer. Je tu pes?" zeptal se. "Máma řikala, že odešel s vaší dcerou:" "To je velmi zdvořile řečeno, je tu, támhle sedí a docela se mu tu líbí, může tu klidně být, nám nevadí. Pojďte se k nám na chvíli posadit," řekl jsem.

Hajný vešel, posadil se na lavičku před domkem, zapálil si cigaretu a začal vyprávět: "Mám psa, jezevčíka Lesana. Je ostrý, ale starý a protože žijemě žít dlouho už nebude, opatřil jsem si psa nového, hajný psa stále potřebuje. Sehnal jsem z nabídky inzerátu Lesních novin krásné asi půlroční štěně, černého dlouhosrstého jezevčíka se hnědým pálením na hrudi. Však ho vidíte. Vyrostl z psího miminka v městském bytě v Plzni. Je u mě asi půl roku, ale zvyká si pomalu. Je to chytrý a paličatý pes, jako všichni jezevčáci a Lesan ho zasvěcuje do psích povinností u hajného. Jde to ztěžka, byl ve svém útlém věku vychován s malými dětmi, jako bytový pes a stýská se mu. Jsem rád, že tu našel nové přátele, snad mu pomůžete zvyknout si na nový domov.

Mezitím se příkradl Ferda, otřel se pánovi o nohy, nachal se pohladit po tmavé hlavě a poplácat na hřbetu. Pak zase, asi pro jistotu, zmizel. Plamínek cigarety dohořel a hajný se zvedl k odchodu, sám, bez psa.

Podávala se večere. Každý dostal talíř bramboračky i Ferda, který se odněkud vynořil, když ucítil jídlo. Vypil polévku bleskovou rychlostí a protože druhým chodem byly vuřty opečené na pánvi společně s brambory, sežral svoji porci ještě rychleji. Pak si sedl přede mne a díval se mi do očí s tak úpěnlivým výrazem, že jsem neodolal a kus mého vuřta mu hodil. Chytil ho ještě v letu. Když jsem se k další dávce neměl, obešel ostatní přítomné. Nikdo neodolal. Děti mu daly skoro polovinu své dávky masa, švagr také kus, jen hospodyně byly krkavější a daly jen sousto. I tak byl nažraný jako jediný k prasknutí a malé břicho se mu značně vybouřilo. Spokojeně se natáhl stranou na podlahu.

Chvíli jsme si ještě povídali a hodnotili události. Především co je třeba udělat zítra a co už uděláno bylo. Vzpoměli jsme také na den, kdy jsme přijeli k chalupě poprvé a museli si půjčit u sousedů srp, abychom se prosekali kopřivami od dveří zahrady ke vchodu do domku.

Potom jsme se šli uložit ke spánku. Když jsem rozsvítil v našem pokojíku slabou žárovku v mojí posteli ležel pes. "Koukej vypadnout, tady spím já," skoro jsem zařval. "Nono snad se tak moc nestalo," řekl a šel se uložit na rohož u kamen. Celodenní práce, postel vyhřátá psem a za chvíli jsem nevěděl o světě.

Ráno někde kokrhal kohout. Tak hlasitě řvát ptáka jsem snad ještě neslyšel a rozhodoval jsem se zabít ho při nejbližší příležitosti. Nohama jsem narazil na něco teplého a chlupatého. "Co kopeš?" ozval se Ferda. "Co děláš v mojí posteli a slyšíš toho kohouta?" kontroval jsem. "To je náš, stará paní si ho pochvaluje, že je statný," odpověděl pes a chytrě se tak vyhnul první polovině mojí otázky.

Ranní slunce už svítilo a tak jsem raději vstal. Také ostatní lomožili, pomalu vstávali a probouzeli se k životu. Děti švagra dokonce spaly na rozkládacích lehátkách, aby se vešli všichni do místnosti a byly asi rády, že noc končí.

Když někdo odemkl a otevřel vchodové dveře, první venku byl pes. Nejprve se vyvenčil v mokré trávě, pak odběhl, zdvihl čenich a zavětřil. "Jo, bude hezky, je cítit les" řekl a běžel za dům do svahu zarostlém vysokou trávou a křovinami všeho možného.

U snídaně už byl zpátky. My dostali čaj a chleba s bůhví čím, jezevčík zbylého neopečeného vuřta. Taková je tady spravedlnost. Po snídani začala obvyklá práce. Pes a dcera se někam vytratili a my se švagrem šli sekat trávu. Kosami, sekačky už sice byly k sehnání, ale velmi drahé a málokde. Každý z nás už někdy s kosou sekal, ale spíše jsme se dívali na domorodce, jak jim to pěkně jde. Nám to moc nešlo, ani mě, ani švárovi.

Když jsem potřetí zapíchl kosu špičkou do drnu, volal na mě přes plot sousedovic dědeček, který se zájmem a pobavením přihlížel našemu nedokonalému umění, "posadte kosu na prdel." "Raději jsem si sedl sám. Pot ze mě lil, bylo už vedro a komáři mě doslova žrali. Prostě idila "jedna báseň." Přesto jsme dost nepravdělnou plochu trávníku zvici dvou set metrů čtverečních, dopoledne dosekali. Sotva jsme se umyli pod pumpou a trochu vydechli, byl tu oběd a najednou tu byli i všichni ostatní,

včetně psa. "Holčička mě vezla v kočárku na procházku a pak jsme byli u nás," hlásil Ferda. "Pani hajná mi dala zase jahody a hváří jsme si," doplnila dcera. Co bylo k obědu už nevím, ale celkem spokojený byl i pes. Vody měl vždy dost ve škopíku pod pumpou a příště mu přivezeme psí misku. Doufám, že nebude vyžadovat červené, je to přece „skromný“ jezevčík.

Brzké odpoledne uplynulo v odpočívání a opalování se a pak jsme všichni vyšli na malou procházku do údolíčka pod lesem, kolem potoka. Byl tam neobyčejný klid a krása. V trávě kolem pěšiny rostly obrovské bílé houby a já tehdy ještě nevěděl, co to je. Jednu jsem uložil do tašky, abych se zeptal odborníků.

Později, v zaměstnání jsem ji ukázal známému kolegovi. "Jé to je krásný žampion, odkud ho máš?" řekl. "Bylo jich tam asi sto a já nevěděl, co to je, tak jsem je tam nechal" odvětil jsem. Podíval se na mě s despektem jako na naprostého blba a já se rozhodl, že tohle víckrát ne a i já budu zkušeným a znalým houbařem. Stalo se.

„Je tam had,“ řekl Ferda, který jediný pobíhal kolem, dopředu, do louky, do lesa a občas zabrousil i do mělkého potoka. Šel jsem po cestičce opatrně dopředu a o kus dál tam had byl. Na suchém, sluncem zalitým plácku se vyhřívala zmije i s malými zmijátky. Sotva mě spatřili, dali se všichni se zlověstným sykotem na ústup do svahu lesa.

Další cesta už probíhala bez většího vzrušení, jen Ferda občas vyplašil v lese nějaké zvíře a na závěr se vykoupal v potoční tůňce. Když vylezl, přiběhl k nám a setřepal vodu ze srsti. "Jedeš!" zaječel jsem na něj, ale stejně už všechny pokropil. "Promiň," mumlal, "to psi dělají aby se zbavili vody v kožichu a nebyla jim potom taková zima".

Po další půlhodince jsme byli doma. Švagr vyvezl auto ze stodoly a začali jsme balit a nakládat věci. "Co to děláte?" zeptal se pes. "Balíme a jedeme domů," řekl jsem já. "Jé vy tu nebudete bydlet?" vyjevil se Ferda. "Ne, je to naše víkendová chalupa, přijedeme za týden," dovětil jsem. "To je škoda, tak se budu alespoň těšit" sliboval jezevčík. Auto bylo plné a švagr s rodinkou odjel. "To je dobře, že vy jste tu zůstali" radoval se pes. "Nám jede za půl hodiny vlak," zchladil jsem jeho nadšení. Stáhl ocas, sklopil hlavu a díval se po očku jak balíme my. Když jsme odcházeli k vlaku na nedalekou zastávku, seděl u lavičky a vyčítavě se díval. Pak někam zmizel. Nechal jsem vrátka do zahrady raději pootevřená.

Z okna vlaku jsme pak viděli, jak se po cestě od chalupy k hájence šourá černý jezevčík. Růžový jazyk mu visel z tlamy, ocas táhl téměř po zemi a netvářil se nijak vesele. Měli jsme prostě do budoucna postaráno o víkendového psa.

Cesta vlakem z okraje Jižních Čech do Prahy na Smíchov, kde jsme bydleli, byla sice pohledná, ale zdlouhavá. Když jsme po více jak dvou hodinách z vlaku vystupovali, měli jsme toho dost. "Tati, mě se chce spát," zdělila dcera, ale statečně vykročila k domovu, který už byl nedaleko.

Sotva jsme otevřeli dveře bytu, přivítala nás naše babička kupou otázek. Nám moc do řeči nebylo a sotva jsme něco zhltili a umyli se, dcera už usínala. Bude se jí nejspíše zdát o černém psu v kočárku, o jahodách na záhonku a hodné staré paní hajné. Tak zase za týden.

2. PŘÍHODY

Lesan škubal vodítkem a nedočkavě hrabal předními tlapkami. Když ho hajný vypustil z úvazku, s hlasitým štěkotem vběhl do otvoru mezi balvany, zřejmě vstupu do nory nějakého zvířete, nejspíše lišky, nebo jezevce.

Když jsme vstupovali do lesa, starý pes se sotva vlekl. Před norou se však stal zázrak, pes ožil. Také Ferda hlasitě štěkal a zbavený vodítka před norou pohraboval nohama. Do otvoru však nevlzl. "Proč Lesanovi nepomůžeš?" zeptal jsem se našťavaně. "Víš, je tam tma, špína a možná i nějaké kousavé zvíře, co kdyby mi ublížilo," vrčel jezevčík, aby alespoň vypadal jako neohrožený, lovecký pes. Po chvíli tlumeného štěkotu vycházejícího jakoby ze země, se Lesan vrátil sám. Nora byla buď prázdná, nebo obyvatel utekl jiným východem.

"Vidíš," řekl hajný, se kterým jsem se dávno spřátelil "a takhle je to pořád. Lesan je pracovní lovecký pes, Ferda pes pohledný, příliš mladý a trochu rozmazlený, spíše společenské zvíře. Do lesa sice jde s potěšením a prohání co živého vidí, ale musí to před ním utíkat, ať je to králík, nebo třeba veverka, honí je pro potěšení, ne aby je chytil. To je pod jeho psí důstojnost."

Korunami mladých buků nad kamenou skulptúrou vchodu do nory, prosvítaly paprsky slunce. Vrchol pahorku nad balvany obrostlými mechem byl posetý drobným kamením a porostlý travou, která zvolna prosychala.

V lese jsem potkal živého jezevce jen jednou v životě. Bylo to někde na Křivokládsku, kam jsem si

vyjel jednou brzy ráno sám na výlet a také na houby. Potkat jezevce v lese je celkem vzácnost, protože jsou to převážně noční zvířata a já ne, leda by se vyskytovali jezevci v baru. Toho brzkého dopoledne jsem vybíhal jakýsi dost strmý svah a když jsem zdolal zlom jeho vrcholu, z druhé strany se vynořil statný jezevec. Lekli jsme se oba, byl ale rychlejší, zafrkal a bleskově zmizel. V podvědomí mi však utkvěl pruhovaný kožich, špičatý čumál a černá očka, která na mě s překvapením a úlekem upřel.

Také lišku jsem na nějakém okraji lesa spatřil, jen z dálky a spíše záblesk žlutohnědého kožichu a hlavy s typickými ušima. Dnes jsme však neměli štěstí a na chalupě na mne čekal tentokrát úklid půdy.

Když jsme došli k domkům vesničky a k hájence, Ferda tentokrát bez vodítka, se okamžitě přidal ke mně a po pár minutách jsme byli na naší zahradě. Pod pumpou se napil ze škopíku vody a zřejmě spokojený, že je tady, uleh na zápraží, aby si od toho výkonu odpočinul a trochu se prohřál na slunci.

Byli jsme na chalupě tentokrát sami bez švagrů, ale s babičkou, která se věnovala dcerce a někde cosi kutily. Ranní cesta autobusem nebyla o moc delší než jízda autem, ale od hlavní silnice se muselo jít skoro půl hodiny pěšky, nejprve po asfaltované vesnické odbočce, pak pěšinami a po můstku přes říčku. To už byla vidět naše chalupa a po louce, kolem vlakové zastávky a kousku další cesty, jsme k ní došli. Byla sobota předletního týdne a dovolenou jsme chtěli ztrávit tady.

Na oběd jsme se jako obvykle sešli všichni najednou. Jídlo připravené v černé kuchyni na chodbě, se jedlo u letitého stolu postaveného do rohu, hned vedle dveří místnosti, kterou užívali většinou švagroví. Byly tam ještě dvě postele stojící po stranách sednice v protějších rozích a v čele místnosti, pod políčkami ve zdi, vévodila stará dřevěná truhla. Stůl stál s lavicemi u stěn, doplněný starými židlemi kolem, pod dvojicí malých oken, vedoucích do zahrady a k přístupové cestě. Na druhé strana dveří byla malá pícka, jako pro trpaslíky a do ní ústila roura kamen Kaborek, ve kterých se topilo, když bylo třeba.

Nad hlavami na povalovém vymazaném a nabíleném stropu, nebo spíše v úrovni lidské hlavy, viselo v nízké světničce světlo, které jsem místo starého stínítka doupravil dřevěným kolem od trakaře.

S přívodem elektrického proudu byla vůbec zábava. V místnosti u dveří byly dva vypínače, jeden rozsvěcel světlo v místnosti a k čemu je druhý jsme nemohli rozluštit. V době prvních úprav chalupy jsem vylezl po žebříku nad vchodové dveře, kde čněly ze zdi dva nějaké dráty. Pečlivě jsem je oťukal zkoušečkou, jestli nejsou pod napětím. Světélko zkoušečky se nerozsvítilo a tak jsem, celkem bez obav, palcem a ukazováčkem chytil dva čouhající konce, abych je stočil. V ten okamžik jsem dostal ránu proudem jako hrom a jen taktak nespádl ze žebříku na kamené schody a betonovou podestu vchodu. Hned jsem tušil, k čemuže je ten druhý vypínač. Byl totiž zřejmě zapnutý, ale suchý žebřík mě dokonale odizoloval od země a zkoušečka se tak nerozsvítila. Až přímé spojení drátů prsty rozsvítilo mě!

Cestou na půdu mě na strmých schodech dohnal pes. Běhání nahoru mu šlo celkem dobře. "Kam jdeme?" otázal se. "Vidíš přece, na půdu" odsekl jsem u vědomí, co mě tam čeká. Půda, ač nevelká, byla strašlivě zakrámovaná vším možným. Táhla se nejen nad obytnými částmi domu, ale také pokračovala nad malým chlévem a na druhé straně byla otevřená do stodoly, kde jindy parkovalo auto.

Nad povalovým stropem větší sednice byla vrstva starého sena a jen pár prken horem přes trámy, po kterých jsem chodil jen s obavou, abych nešlápl vedle a nepropad se stropem do spodní místnosti. "Fuj kočka" řekl pes, který šel za mnou. V seně ležela vysušená placatá troska kočky, která tam zřejmě před léty sešla ze života.

Na pevné půdě bylo takových radostí více. Staré šatstvo, často špinavé a roztrhané hadry, viselo přes volné trámy a válelo se také po zemi, staré boty různě sešlapané, pracovní gumáky, bota každá jiná, součástky starých zemědělských náčiní, polámané ošatky, síta a mnoho jiných, pro mne neidentifikovatelných věcí, jak je, už nepotřebné, bývalí vlastníci domu vynášeli na půdu, "co kdyby se ještě hodily." A prach, vrstvy prachu, které se při sebemenším dotyku vznesly do vzduchu. Měl jsem na sobě montérky a starou čepici a tak jsem statečně otevřel vikýřek, vzal do rukou připravené vidle a začal schazovat všechny ty krámy do mělkého prázdného hnojiště, už dávno nepoužívaného, které od chléva a domu odděloval kamenný chodník určený původně nejspíše pro krávy. Chtěl jsem spálit co půjde.

Ferda už dávno utekl, také ostatní členové rodiny se někam schovali a já vyhazoval a vyhazoval na hromadu „poklady generací původních obyvatelů domku“. Kdo jste kdy vyklízeli starou chalupu,